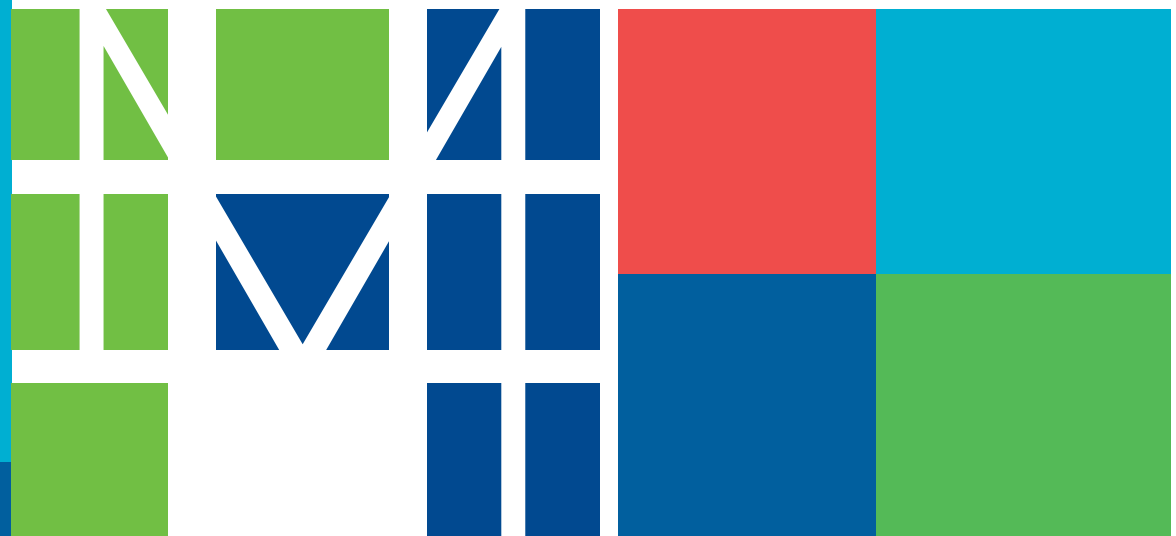

DEMOKRATIKANO LEGARIPE THAJ KOMUNITETAQO KOTORLEJBE TRUJAL MEDIJACIJA

Vash savorre e majneve
nevipena vash i implementacija
katar o ROMED2, dzan pe kodi rigori
<http://coe-romed.org>
vaj skrinisaren amenge pe
romed@coe.int

ROM

www.coe.int

The Council of Europe is the continent's leading human rights organisation. It comprises 47 member states, 28 of which are members of the European Union. All Council of Europe member states have signed up to the European Convention on Human Rights, a treaty designed to protect human rights, democracy and the rule of law. The European Court of Human Rights oversees the implementation of the Convention in the member states.

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

KATAR O ROMED DZI KO ROMED2

Katar 2011 dzi pe 2013 bersh, o Programo ROMED pashljolas upral e baza vash jekh lachi kvalitetno medijacija ande 22 thema ani Europa. Buteder sar 1300 trenirime medijatoren-car, o Programo sigurindas medijacija¹ mashkar e Romane² komunitetija thaj e publikane institucije pe jekh lacho drom, nashindoj katar e bilache kompleksno relacije so shaj te egzistuin mashkar kodola duj riga. Kodi Programoski faza dzal inke majdur, vi e neve themencar so aven ano Programo (Litvaniasar) thaj javerencar save keren pengi implementacija khetane olengere specifkane situacijencar (Bosna thaj Hercegovina, Romania, Ukraine thaj javera).

■ Pali e avgune duj bersh katar o ROMED, sikavdine pes neve phuchipena save iklestile katar e organizacijaki thaj institucionalno implementacijake partnerura ando Europaqo Konsilo thaj Europaqi Unija, astarindoj kotar kodo: sar i demokratikani participacija inicirinela pes ande komunitetura? Sar shaj amen te sigurinas kaj e publikane institucije ka keren kooperacija thaj ka ovel olen aktivno interesu an kodo proceso? Thaj dureder, sar shaj amen te keras horeder thaj bareder pharuvipena an sakodiveseskoro dzivdipe ande komunitetura e medijacijasar?

■ Katar kodola phuchipena, thaj katar kodo so i baza sas thovdi ane avguni faza, o koncepto katar e ROMED2 cilosar te dzal pes horeder ande akcija pe kadala thana kothe so i medijacija aba egzistuilas maj anglal, kothe so e medijatora sasa trenuime telal o ROMED thaj kothe kaj si maj but shajipena te resel pes k-jekh bareder Romengiri demokratikani participacija.

KON SI AND-O MASHKAR E PROCESOSQO?

■ Kuricula katar o ROMED2 sas kerdini katar jekh internacionalno ekspertongo grupo thaj kerdo pe realiteto aj specifichno konteksto e zhutimaca katar e ekipe vash Nacionalno Suporto andar o ROMED2.

■ Andre i Kuricula isi modulura thaj trening resursija vash e teme sar so si o leadership, zor, participatoro thaj inkluzivno anibe decizijemqe, konflikt menadzmento, zuraripe interkulturalno kompeticijenqo thaj vi javer.

■ But trenerura/fasilitatura sasa trenirime vash kodo sar te implementuin e ROMED2-eski Kurikula ande praktika.

■ Pe sako jekh them i buchi si legardini katar jekh Nacionalno Azhutimaski Grupa kerdi andar o Nacionalno Projekt Ofisero, jekh Nacionalno Fokalno Punkto katar i angluni etapa, Trenerura/Fasilitatora, Medijatorija thaj Ekspertura save si koordinirime katar e Europaqo Konsilostar.

■ Ando mashkar e procesosko, o ROMED2 chivel e Komunitetakere Akcijakere Grupa –e Romane manusha – save zurjaren lenqoro shajipe te participirin thaj katar e javer rig, roden institucijengo kapaciteto te den palpale reakcije pe gasave rodipena.

■ E Komunitetakiri Akcijaki Grupa lel an peste manushen save so dziven ande komuniteta, murshen thaj dzuvlen, save so si hemime an demokratikane procesura ande lenqi komuna. Kodo ovela jekh realno shajipe vash lende te vazden po glaso/krlo – pe jekh organizirimo drom,

1. Rekomandacija CM/Rec(2012)9 katar o Komiteto e Ministerengo karing e Thema membrura vash i medijacija sar jekh efektvno instrumento vash i promocija e respekotsqi pe manushikane hakaja thaj e Romengiri socialno inkluzija.
2. O alav "Roma" katar o Konsilo e Evropaqo kerel referinca vash e Roma, Sintura, Kale thaj aver grupe andi Europa, leindoj andre vi e Phirutnen thaj vi e grupe andar o Easto e Evropaqo (Dom thaj Lom), thaj thol andre jekh buhli vorestiteta katar e grupe saven si len sajekh interesu, sar si vi e manush so phenen pesqe "Gypsies".

inkerindoj pe godi so shaj keren e lokalno autoritetura thaj vi e chachipena thaj responsabilitetura manushenqe – kodala prioritetura save von dikhen maj urgentno so shaj te kerel pes trujal jekh lacho dijalogo e lokalne autoritetoncar.

■ Specijalno sama an kodo proceso del pes te bajrovel pes e participacija katar e Romane dzuvlja (sar egzamplo, ande Komunitetakere Akcijakere Grupe, ande Nacionalno Zhutimaskere Grupe thaj ande rezultatura kotar e komunitetakoro zuraripe).

■ ROMED2 thol and-i aplikacija i medijacija, e principura katar o lacho legaripe thaj rodel kominitetakoro organiziribe, sa e cilosar te vazdel o proceso savo ka ovel lacho thaj korekto savoreng. Specijalno sama ka ovel dendini te sigurinel pes e romane dzuvlengiri participacija, sar vi e ternengiri, te shaj te sigurinel pes kaj e prioritetura phangle kadele grupencar ka len pen ani godzi trujal kodo proceso.

KAJ SI IMPLEMENTISARDO?

Pe kado momento, o ROMED2 kerel buki and-e desh thema: Belgia, Bosna thaj Hercegovina, Bulgaria, Grecija, Ungriko them, Italia, Portugalija, Romania, Slovakijaki Republika thaj "angluni Jugoslavijaki Republika Makedonija". Pe sako jekh them, panch dzi pe shov komune/municipalitetura/ sas alosarde vash implementacija.

■ Jekh katar e maj bare pharipena ande avguni faza katar o ROMED sas e implementacijako nivelo savo na djas shajipe vash bareder akcija vaj vash lacheder medijacija pe lokalno kontekstura; kodoleske o ROMED2 si kerdino te shaj te nakhavel opral kodo problemu.

■ Ande panch katar desh implementacijakere thema (Bulgaria, Ungriko them, Italia, Romania thaj Slovakijaki Republika), o ROMED2 astardas te implementisarel pes pe sajekh vrama sar vi o Programo ROMACT; o ROMACT si jekh khetanutni inicijativa mashkar o Euroaqo Konsilo thaj e Europaqi Unija savi rodel te del treningo vash e publikane autoritetija and-jekh demokratikani participacija vash e Roma. Vash buteder informacije pe ROMACT, shaj te dzan pe www.coe-romact.org.

KANA KA LEL AKCJIA?

O Programo ROMED2 astardas te implementisarel pes ande desh thema: Belgia, Bosna thaj Herzegovina, Bulgaria, Grecija, Ungriko them Italia, Portugalija, Romania, Slovakijaki Republika thaj i "angluni Jugoslavijaki Republika Makedonija".

■ Vi kana so o proceso trubuj generalno te dzal palal sajekh phundre kerdine ande e alosarde komune, o ROMED2 adaptisarel pes pe nekobor kontekstura thaj trubujimata, deindoj shajipe vash jekh maksimum fleksibiliteto te shaj pe chachuni vrama te keren pen sa e phundre. Vi kana i efektvno implementacija si planirimi dzi pe marto 2015, e ROMED2-esko cilo si te astarel jekh zurjardo proceso savo te dzal majdur katar kodo datumu.

■ Chaches, kado proceso si vash lungu vrama, si komplekso thaj mangel resursija: pe jekh rig, vi vrama vi personalno investicija katar e manusha so len kotor ande Komunitetaqere Akcijaqi Grupa, thaj pe aver rig, e kontribucijaca thaj putarimaca katar e publikane institucije. Kotar kadala progresivno "cikne viktorije" andar pozitivno-pozitivno situacije so o ROMED2 dzanel so gasavo konteksto shaj aresel realiteto. Kodo bizi grizha shaj te legarel karing lacheder relacije mashkar e Romane komunitetija thaj e lokalno autoritetija, bareder pakiv e Romenqi so ka aresen themeskere manusha ando societeto, jekh lacheder dzivdipe thaj jekh lacheder legaripe savoreng.